כה: שבועות שתים פרק שלישי שבועות

מי איתא בלא אניח. וליכא לאוקומה בשבת ויו"ט דלמאי קתני לא הנחתי מי לאו לאשמועינן אע"ג דליתיה בלא אניח מי נמי משני אפי' לא"ל ד' (מנחות דף לו:) שבת זמן תפילין הוא: **הוא** מותיב לה והוא מפרק לה. ה"מ לאוקומה כר' יהודה בן בתירה דלא בעי לאו והן אלא ניחא ליה לאוקומה כר"ע: **ואמר** עולא והוא שניכר כו'. תימה מקשה ליה מגופא דמתני' דקתני (לקמן דף כט.) מאיזהו שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע הא מינו משנה את הידוע מייב משום שבועת ביטוי אע"ג דליתיה בלהבא וכן נמי מדתנן (שם) אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד ומשום דאי אפשר להיות הא אפשר להיות מייב משום שבועת ביטוי אע"ג דליתיה בלהבא בקורת בית הבד ומיהו לפי מה שמפרש רבא דה"ק בלומר יאמרו כל פירות שבעולם עלי אם לא ראיתי כו' ניחא דלא מצי דייק מהתם דשבועה היא מאכילת פירות א"ג התם אפשר שיטרח עד שיראה נחש בקורת בית הבד ומאי והוא בעולם: **ידעתי** ולא ידעתי מחלוקת. לאו היינו שבועת העדות דמיירי כגון שאינו צריך עכשיו לאותה עדות: **אחת** אתה מחייבו כו'. תימה דבמ"כ דרש מלאחת משבועה שלא אוכל פת חטין ושעורין וכוסמין דמייב על כל אחת ואחת והכא דרש מיניה דאינו מייב אלא אחת ויש לומר דבמ"כ מפיק מלאחת והכא דרש מאלה דמשמע מקצת אלה הכתובים בפרשה אתה מחייבו ולא על כל אלה אי נמי מלמ"ד דלאחת קא דרש ושמואל דרש כולה בלשון לדרשה דמ"כ: **לחייבו** על המזיד בשוגג. המ"ל לאחייבו אפי' מושבע מפי אחריס בלא עניית אמן משא"כ בשבועת ביטוי:

מדא

שבועות שוא לא ניכר עובר משום שבועת שקר אמר אביי [1]ומודה רב באומר לחבירו שבועה שאני יודע לך עדות ואשתכח דלא ידע ליה דפטור הואיל וליתיה בכלל שאיני יודע לך עדות ידעתי ולא ידעתי מחלוקת [2]העדתי ולא העדתי מחלוקת בשלמא לשמואל דאמר מילתא דליתיה בלהבא לא מחייב עליה לשעבר להכי אפקה רחמנא לשבועת עדות מכלל שבועת ביטוי אלא לרב למאי הלכתא אפקה רחמנא אמרוה רבנן קמיה דאביי לאיחיובי עליה תרתי אמר להו תרתי לא מציתו אמריתו דתניא [3]לאחת מאלה לאחת אתה מחייבו [4]ואי אתה מחייבו שתים ולאביי למאי הלכתא אפקיה רחמנא לכדתניא [5]בכולן נאמר ונעלם וכאן לא נאמר ונעלם [6]לחייב על המזיד כשוגג אמרו ליה רבנן לאביי אימא במזיד מיחייב חדא בשוגג מיחייב תרתי אמר להו לאו היינו דאמרי (6) לאחת אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתים ואי במזיד מי איכא תרתי רבא אמר [7]משום דהוה דבר שבכלל ויצא לידון בדבר החדש אין לך בו אלא חידושו בלבד מכלל דאביי סבר איתה לשבועה בעולם והאמר אביי מודה רב באומר לחבירו שבועה שאני יודע לך עדות ואשתכח דלא ידע ליה דפטור הואיל וליתיה באיני יודע לך עדות הדר ביה אביי מההיא ואיבעית אימא

חדא

איכא תרתי: **רבא אמר כו'.** כלומר לא צריך למעוטיה מלאחת וכי אתא לאחת למעוטיה מחייב שתים לאו לעדות וביטוי אתא אלא לביטוי לחוייה שאם אמר שבועה שלא אוכל ואכל פת חטין ופת שעורין ופת כוסמין אינו מייב אלא אחת אבל עדות וביטוי לא צריך מיעוטא דהוה לה עדות דבר שהיה בכלל ביטוי ויצא בפני עצמו לידון בדבר המדש בראוויין להעיד וכב"ד הלכך אין לך בו אלא חידושו ומשום עדות מייב ולא משום ביטוי: **מכלל דאכיי.** דאיצטריך קרא למעוטי: **סבר איתה לשבועה בעולם.** כלומר איתא לשם שבועת ביטוי באיני יודע לך עדות ואפי' אתה מחייבו שתים הוא וא"מ היכא דאיתיה לביטוי ליתיה לעדות כגון בפסולין לעדות אי שלא בכ"ד דליכא למיפסריה מלאחת מיחייב משום ביטוי: **והאמר אכיי.** לעיל כו' דליתיה לשם שבועת ביטוי בשבועת העדות ואם איתא הרי ישנה באיני יודע לך עדות בפסולין שלא בכ"ד:

שאין

הכלל לידון בדבר חדש והוא לחייבו קרבן על המזיד כשוגג בלאו גרידתא ואין לך בו אלא חדושו בלבד. כלומר אין לך בו אלא קרבן אחד בלבד בין בשוגג בין במזיד. ואקשינן מכלל דאביי סבר דאיתא לשבועה כו':

דר' יהודה בן בתירא. מגשבע לקיים את המצוה פליג ולא מגשבע שלא לקיים: **שכן לא עשה כה כו'.** דאיתיה כהן וליתיה בלאו: **נימא רב כר' יהודה בן בתירא.** דלא בעי לאו והן ה"ג לא בעינן להכא ונשבעה: **אליבא דר' יהודה כולי עלמא לא פליגי.** כלומר דשמואל ודאי מנאי היא דלא ס"ל דשמואל למיפסריה אליבא דרבי יהודה בן בתירא: **משמא לאו והן.** דבהדיא להרע לו בלא מצוה לו להיטיב דמשמע כגון אוכל ולא אוכל לא בעי: **לכבא ולשעבר.** דלא מיפרשי כל שכן דלא בעי: **כי פליגי אליבא דרבנן.** פליגי דרב אפי' לרבנן אמר למיליתיה ולא מיתמא לרב תנאי היא. וכל מקום שיש לשון זה בגמרא זו היא שיטתה: **מי איכא בלא אניח.** בשבועת ביטוי והא נשבע לבטל את המצוה הוא: **והוא שניכר לשלשה בני אדם.** שכבר ידעו שלשה כאותו עומד שהוא של אבן הוא דהוא שבועת שוא דמידי דידעו ביה תלתא בני אדם הוי מפורסם: ה"ג **ומודה רב באומר שבועה שאני יודע לך עדות ואשתכח דלא ידע ליה דפטור הואיל וליתיה באיני יודע לך:** ומודה רב כו'. דאע"ג דלא בעי להכא ולשעבר לאו והן בעי והאומר שבועה שאני יודע לך עדות הן משכחת בה לאו לא משכחת בה דליתיה באיני יודע לך דאיני יודע לך עדות לאו משום שבועת ביטוי מייבי רחמנא להתחייב בה חוץ לב"ד אלא משום שבועת העדות ואינה אלא בב"ד וברואי להעיד: **ידעתי ולא ידעתי מחלוקת.** דרב ושמואל דאיתיה בלאו והן וליתיה בלהבא דנשבע לבטל את המצוה הוא: **להכי אפקיה רחמנא כו'.** ופרשה בהדיא ובהאי קרבן גופיה דאי לא כתבה בהדיא לא שמענא ליה משבועת ביטוי דליתיה בלהבא: **אלא לרב למאי הלכתא כתבה רחמנא.** ובהאי קרבן גופיה הלא בכלל שבועת ביטוי היא: **תרתי.** אם ראוי להעיד הוא וכפר בו בב"ד מייב שתים משום שבועת העדות ומשום שבועת ביטוי: **לאחת.** בהדיא עניינא כתיב כי יאשם לאחת מאלה: **ולאביי למאי הלכתא.** אליבא דרב: **בכולן.** בכל הכתובין בקרבן עולה ויורד שבועת ביטוי וטומאת מקדש וקדשיו נאמר [8]ונעלם: **וכאן.** בשבועת עדות לא נאמר ונעלם: **במזיד.** דליתיה לשבועת ביטוי: **מחייב חדא.** משום עדות: **בשוגג.** דאיכא לחיוביה נמי משום שבועת ביטוי מחייב תרתי: **לאו היינו דאמרי.** לכו דבהדיא מעטיה קרא מלמייביה תרתי ועל כרחך בשוגג הוא דמיעטיה קרא דאי במזיד מי איכא תרתי ומה לי למעוטי הא אין חייב ביטוי במזיד. ה"ג ואי במזיד מי

מסורת הש"ס

ג) [לקמן כו.], כ) [לקמן כמשנה ט.], וכן כמשנה שבמשניות מאתא אמר, ג) [לקמן כט:], ד) [לקמן כט., ה) [במשנה דלקמן כט. ליתא], ו) [שם], ז) [לקמן לא: לה. כריתות טו.] [שבת ע [ביל"ע יט.], ח) [תמורה יג.], ט) [ויקרא ה:], י) [ל"ל עיריכין לה: לו.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' לאו היינו דאמרי לכו דאחת:

מוסף רש"י

שהיה בדין שיהא חייב. הנשבע לקיים ולא קיים (לקמן כז.). שכן לא עשה בה לאו כהן. יקרא כתיב להרע או להיטיב (שם). והוא שניכר. דשמוד. לג' בני אדם. הוא דהר אוא, אכל מלא ניכר היא שבועת שקר (לקמן כט.). בכולן נאמר ונעלם. בכל המביאין עולה ויורד שבועה. נגאותה פרשה, כגון מטמא מקדש ושבועת בטוי, דמתיבי בהו שבועת העדות (בריחות ט. ובע"ז לקמן לא.).

רבינו חננאל (המשך)

בשלמא לשמואל דאמר כל דליתיה בלהבא לא מחייב עליה לשעבר משום שבועת ביטוי להכי אפקה רחמנא לשבועת העדות מכלל שבועת ביטוי לחיוביה בשבועות העדות. ואע"ג דליתיה בלהבא. אלא לרב דמחייב שבועת ביטוי ואע"ג דליתיה בלהבא. אמאי אפקה לשבועת העדות מכלל שבועת ביטוי וכתבה בפני עצמה כדכתיב ושמעה קול אלה. ואתינן לפרוקי אליבא דרב. ודלמא לחיוביי בשבועת העדות תרתי הוא דאפקה חדא משום ביטוי וחדא משום שבועת העדות. ונדחו דברים הללו. מדתניא לאחת מאלה. אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתים. אלא לחייב על שבועת העדות כמזיד כשוגג אפקה. כדתניא בכולן כתיב ונעלם ממנו ובשבועת העדות לא כתיב ונעלם לחייב על המזיד כשוגג דליתא בשבועת ביטוי. ואימא במזיד נחייב קרבן אחד משום שבועת העדות משום דליכא בשבועת ביטוי קרבן במזיד אלא מלקות. (אלא) [אבל] בשוגג מחייב תרתי. חדא משום שבועת ביטוי וחדא משום שבועת העדות (תרתי) [דכתיב] ושמעה קול אלה. וכתיב אי נפש כי תשבע. ודחי לא מצית אמרת דכתיב לאחת מאלה. ואי במזיד מי איתא לשבועת ביטוי קרבן כלל דצריך קרא למיעוטא. רבא אמר משום דדהם שבועת העדות דבר שהיה בכלל שבועת ביטוי ויצא מן

מ) לפנינו כגון: איתא דליתא בכלל שאיני יודע לך עדות ינו רבינו ל"ב דהא הכ לא כני לבנא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com